

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต
ของนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง
IMPLEMENTATION ACCORDING TO STUDENT ASSISTANCE SYSTEM
AFFECTING STUDENTS' QUALITY OF LIFE IN SCHOOLS
FOR THE DEAF IN THE CENTRAL REGION

ทิวากร อาจหาญ / TIWAKORN ARDHAN¹
จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย / JITTIRAT SEANGLOETUTHAI²
เยาวภา บัวเวช / YAOWAPA BUAWECH³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง 2) ศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง และ 3) วิเคราะห์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง จำนวน 170 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนตามขนาดโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง อยู่ระดับมากทั้งในภาพรวม และรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการส่งต่อด้านการป้องกันปัญหาและการแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการคัดกรอง และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. คุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง อยู่ระดับดีมากทั้งในภาพรวม และรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม

¹นักศึกษาลัทธิสุตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3. การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการส่งต่อ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง โดยร่วมกันทำนายได้ ร้อยละ 52.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คุณภาพชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to study the implementation level according to the student assistance system of schools for the deaf in the central region; 2) to identify the students' quality of life in schools for the deaf; and 3) to analyze the student assistance system affecting students' quality of life in schools for the deaf. The sample consisted of 170 administrators and teachers of the schools for the deaf in the central region, derived by proportional stratified random sampling with school size. The research instrument was a questionnaire constructed by the researcher. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis.

The study showed as follows:

1. The implementation according to the student assistance system of the schools for the deaf in the central region was at a high level both overall and in specific aspects. The factors were ranked from the highest to the lowest as follow; referral system, prevention and problem solving, student promotion, student screening, and recognizing student individuality.

2. Students' quality of life was at a high level both overall and in specific aspects. The factors were ranked from the highest to the lowest as follow; environmental, physical, psychological, and social and interpersonal relationship.

3. The implementation according to the student assistance system in the aspects of student screening, recognizing student individuality, and referral system together predicted the students' quality of life at the percentage of 52.60 with statistical significance at .05.

Keywords: student assistance system, student's quality of life, school for the deaf

บทนำ

ปัจจุบันโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ก่อให้เกิดความเจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นไม่ได้เลยหากมนุษย์ซึ่งเป็นทรัพยากรหลักของประเทศไม่มีคุณภาพ ดังนั้นประเทศไทยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ประเทศพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ จะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 เน้นการพัฒนาคุณภาพของคนทำให้คนมีความสุขและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาแบบแยกส่วนมาเป็นบูรณาการแบบองค์รวม เนื่องจากคนเป็นเป้าหมายสุดท้ายที่ได้รับประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนา จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในทุกมิติ ให้มีความสมดุลทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา รวมถึงความรู้และทักษะความสามารถ (คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555: 39)

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ให้มีความสมบูรณ์พร้อมในลักษณะองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขและมีคุณค่า การที่คนจะพัฒนาให้มีคุณค่านั้นขึ้นอยู่กับการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การศึกษาจึงเป็นรากฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน ดังคำกล่าวที่ว่า “การศึกษาพัฒนาคน คนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและประเทศชาติ” กล่าวคือ ประชากรที่มีความรู้ความสามารถจะสามารถพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นได้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544: 27) นอกจากนี้ การศึกษายังเป็นกระบวนการพัฒนาชีวิตคน สังคม ให้มีคุณภาพ เจริญงอกงาม ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้ และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ การพัฒนาคนให้มีคุณภาพนั้น จำเป็นต้องมีหน่วยงานหรือสถาบันต่าง ๆ ในสังคมเข้ามารับผิดชอบ และสถาบันที่มีความสำคัญทางการศึกษาสถาบันหนึ่งก็คือโรงเรียน และมีกระบวนการที่นำไปสู่การพัฒนานักเรียนที่มีคุณภาพ

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เป็นงานที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ รวมทั้งประเภทความพิการ และระดับความพิการที่หลากหลาย ดังนั้น การรู้ข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา ครูประจำเรือนนอน มีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อเป็นประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมพัฒนาการป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ปัญหานักเรียนซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือ ซึ่งโรงเรียนอาจดำเนินการรู้จักเด็กนักเรียนรายบุคคล

โดยให้ครูประจำชั้น ครูประจำเรือนนอน ดำเนินการในเรื่องการสำรวจข้อมูลนักเรียนเป็นรายกรณีในด้านต่าง ๆ เพื่อดูแลช่วยเหลือเด็กในชั้นเรียนได้อย่างทั่วถึง เพื่อทราบความต้องการในการช่วยเหลือหรือเพื่อติดต่อประสานงานในการช่วยเหลือนักเรียนร่วมกับผู้ปกครองนักเรียนในทุก ๆ ด้าน ความต้องการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเฉพาะความพิการในด้านต่าง ๆ คือ 1) ความต้องการดูแลช่วยเหลือในด้านเศรษฐกิจและความยากจน 2) ความต้องการดูแลช่วยเหลือในด้านพัฒนาการทางสติปัญญา 3) ความต้องการดูแลช่วยเหลือในด้านพฤติกรรม ความประพฤติ 4) ความต้องการดูแลช่วยเหลือในด้านความปลอดภัยจากโรคระบาด 5) ความต้องการดูแลช่วยเหลือในเรื่องความต้อยโอกาส/ พิการ 6) ความต้องการดูแลช่วยเหลือในเรื่องการมีส่วนร่วม/ การอยู่ร่วมกันในสังคม/ ความรับผิดชอบ 7) ความต้องการดูแลช่วยเหลือให้ปลอดภัยจากยาเสพติด 8) ความต้องการดูแลช่วยเหลือในเรื่องการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน พบว่าแต่ละโรงเรียนมีแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความคล้ายกัน ตามนโยบายการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกาศให้ปีการศึกษา 2551 เป็นปีแห่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษได้นำนโยบายดังกล่าวมากำหนดกลยุทธ์และจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน กิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน การเข้าร่วมโครงการศึกษาวิจัย และการจัดการศึกษา ชั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จะต้องได้รับการเอาใจใส่จากผู้ที่มีส่วนร่วมของทุก ๆ คน ทุก ๆ ด้าน ทั้งโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นช่วงวัยรุ่น เป็นช่วงรอยต่อระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ทั้งทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านสังคม นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินต้องอยู่ร่วมกับคนปกติทั่วไปในสังคม และมีข้อจำกัดในการใช้ชีวิตโดยเฉพาะเรื่องการสื่อสารกับคนปกติทั่วไป ถ้าเด็กสามารถปรับตัวได้สำเร็จก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพดี มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และความพร้อมในการดำรงชีวิตร่วมกับคนปกติ หากปรับตัวไม่สำเร็จก็จะเป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมการแสดงออกที่ไม่เหมาะสม (สุเทพ สุวีรางกูร, 2551: 49) ดังนั้น ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดำเนินงานที่เป็นระบบ ตามขั้นตอนตั้งแต่การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียน การดำเนินงานแต่ละขั้นตอนมีความสำคัญและต่อเนื่องกัน ครูและผู้ปกครองจะต้องให้ความร่วมมือกันในการดูแลและแก้ไขปัญหา เพื่อให้เด็กนักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีไม่เป็นปัญหาต่อสังคม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานสอนนักเรียนในโรงเรียนโสตศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีคุณค่าและความจำเป็นที่สถานศึกษาที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน จะต้องนำไปปฏิบัติให้เกิดผลกับนักเรียน โดยมีการดำเนินการที่เป็นระบบ มีขั้นตอนและต่อเนื่อง เพราะนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการแก้ไขปัญหาและให้การช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน นักเรียน 1 คน อาจพบมากกว่า 1 ปัญหา เช่น ปัญหาด้านการเรียน ทะเลาะวิวาท ก้าวร้าว ลักขโมย และพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม ถ้าไม่ได้รับการแก้ไขและส่งเสริมที่ถูกต้องนักเรียนอาจไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และใช้ชีวิตร่วมกับคนปกติได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง ทั้งนี้ ผลจากการวิจัยคาดว่าจะใช้เป็นข้อมูลสำหรับโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลางและสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สามารถวางแผนปรับปรุงพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ได้มาตรฐานและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ได้กำหนดเอาไว้ตลอดจนโรงเรียนในด้านสังกัดอื่น ๆ สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง
2. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง
3. เพื่อวิเคราะห์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นปัจจัยซึ่งส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง

ตัวแปรการวิจัย

1. ตัวแปรต้น คือ การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย
1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพชีวิตของนักเรียน ประกอบด้วย 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ 3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และ 4) ด้านสภาพแวดล้อม

สมมติฐานในการวิจัย

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน

คำจำกัดความตัวแปรการวิจัย

1. การดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง อย่างมีขั้นตอน มีวิธีการและเครื่องมือ ที่ชัดเจนมีมาตรฐาน เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์มากขึ้น รวมทั้งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านต่าง ๆ ของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้นด้วยโดยมีองค์ประกอบ 5 ขั้นตอน ได้แก่

1) รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนของโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับตัวนักเรียน

2) การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนของโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง เป็นรายบุคคลแล้วนำมาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรองที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้น เพื่อประโยชน์ต่อการหาวิธีเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง

3) การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การสนับสนุนให้นักเรียนของโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลางทุกคนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนปกติและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนและชุมชนคาดหวังต่อไป

4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา หมายถึง การเอาใจใส่กับนักเรียนของโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง ทุกคนเท่าเทียมกันแต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานั้น จำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม

5) การส่งต่อ หมายถึง การดำเนินการส่งต่อนักเรียนของโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลางไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับความช่วยเหลือถูกทางและรวดเร็ว หากพบปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น

2. คุณภาพชีวิตของนักเรียน หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อความเป็นอยู่ การดำเนินชีวิต และความพึงพอใจของนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง โดยผ่านการรับรู้ และการประเมินด้วยตนเอง ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1) ด้านร่างกาย หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อการที่นักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง มีร่างกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง มีความสุขสบาย ไม่มีความเจ็บปวด มีการออกกำลังกายและเล่นกีฬา การได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์และครบ 5 หมู่ มีการนอนหลับพักผ่อนที่เพียงพอ

2) ด้านจิตใจ หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อการที่นักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง รับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง มีความมั่นใจในตนเอง สามารถเรียนรู้และตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ได้ การได้รับความเอาใจใส่จากพ่อแม่ สามารถปรึกษาปัญหาต่าง ๆ กับพ่อแม่ได้

3) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อการที่นักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง รับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนเองกับผู้อื่น การรับรู้ถึงการได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นในสังคม การรับรู้ว่าเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย รวมทั้งการรับรู้เรื่องอารมณ์เพศ หรือการมีเพศสัมพันธ์

4) ด้านสภาพแวดล้อม หมายถึง ความคิดเห็นของครูต่อการที่นักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง รับรู้ว่าคุณภาพชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต การรับรู้ได้ว่าอยู่ในสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดีปราศจากมลพิษต่าง ๆ การคมนาคมสะดวก มีแหล่งประโยชน์ด้านการเงิน สถานบริการทางสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่าคุณภาพชีวิตมีโอกาสที่จะได้รับข่าวสารต่าง ๆ การรับรู้ว่าคุณภาพชีวิตได้มีกิจกรรมนันทนาการและมีกิจกรรมในเวลาว่าง

วิธีดำเนินการ

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis) โดยมีวิธีดำเนินการตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ประชากร

ผู้บริหารโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 18 คน และครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง จำนวน 250 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

ผู้บริหารโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลางตำแหน่งผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ จำนวน 18 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง จำนวน 170 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ตามสัดส่วนของโรงเรียน และคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970: 607-610 อ้างถึงใน สุวิมล ติรกานัน, 2551: 179) ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ชื่อโรงเรียน	ประชากร		กลุ่มตัวอย่าง	
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้บริหาร	ครู
โรงเรียนเศรษฐเสถียร ในพระราชูปถัมภ์	4	38	4	23
โรงเรียนโสตศึกษาทุ่งมหาเมฆ	2	36	2	22
โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนนทบุรี	3	42	3	26
โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม	4	61	4	37
โรงเรียนโสตศึกษาปานเลิศ	3	30	3	18
โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์	2	43	2	26
รวม	18	250	18	152
รวมทั้งสิ้น	268		170	

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยศึกษา แนวคิด หลักการ ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วกำหนดรูปแบบและโครงสร้างของแบบสอบถาม ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามคำนิยามศัพท์ตัวแปร โดยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และพิจารณาเฉพาะข้อที่มีค่า IOC (index of item objective congruence) มากกว่า 0.50 ขึ้นไป เพื่อหาค่าความเที่ยง โดยได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ด้านการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง 0.87 และด้านคุณภาพชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง 0.86

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามจำนวน 170 ฉบับ ส่งเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลและติดตามรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์กลับคืนมาจำนวน 170 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยการวิเคราะห์ระดับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียน ใช้การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นต้น

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง

ตอนที่ 1 การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.38) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการส่งต่อมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.01$, S.D. = 0.44) รองลงมา คือ ด้านการป้องกันปัญหาและการแก้ไขปัญหา ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 0.51) ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{x} = 3.95$, S.D. = 0.41) ด้านคัดกรองนักเรียน ($\bar{x} = 3.75$, S.D. = 0.53) และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{x} = 3.81$, S.D. = 0.42) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.81	0.42	มาก	5
2. การคัดกรองนักเรียน	3.75	0.53	มาก	4
3. การส่งเสริมนักเรียน	3.95	0.41	มาก	3
4. การป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.00	0.51	มาก	2
5. การส่งต่อ	4.01	0.44	มาก	1
รวม	3.91	0.38	มาก	

ตอนที่ 2 คุณภาพชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง

คุณภาพชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง ในภาพรวมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.42) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.02$, S.D. = 0.49) รองลงมาคือ ด้านร่างกาย ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.40) ด้านจิตใจ ($\bar{x} = 3.90$, S.D. = 0.55) และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ($\bar{x} = 3.81$, S.D. = 0.51) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง

(n = 170)

คุณภาพชีวิตของนักเรียน	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านร่างกาย	3.91	0.40	มาก	2
2. ด้านจิตใจ	3.90	0.55	มาก	3
3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	3.81	0.51	มาก	4
4. ด้านสภาพแวดล้อม	4.02	0.49	มาก	1
รวม	3.91	0.42	มาก	

ตอนที่ 3 การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (X_1) การคัดกรองนักเรียน (X_2) การส่งเสริมนักเรียน (X_3) การป้องกันและแก้ไขปัญหา (X_4) และการส่งต่อ (X_5) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางถึงระดับค่อนข้างสูงกับคุณภาพชีวิตของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังปรากฏในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กับคุณภาพชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปร	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (X_1)	การคัดกรองนักเรียน (X_2)	การส่งเสริมนักเรียน (X_3)	การป้องกันและแก้ไขปัญหา (X_4)	การส่งต่อ (X_5)	การดำเนินงานตามระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน (Y_{tot})
การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (X_1)	1					
การคัดกรองนักเรียน (X_2)	0.71**	1				
การส่งเสริมนักเรียน (X_3)	0.71**	0.51**	1			
การป้องกันและแก้ไขปัญหา (X_4)	0.52**	0.31**	0.71**	1		
การส่งต่อ (X_5)	0.61**	0.55**	0.73**	0.75**	1	
การดำเนินงานตามระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน (Y_{tot})	0.64**	0.67**	0.52**	0.40**	0.55**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน (X_2) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (X_1) และด้านการส่งต่อ (X_5) เป็นตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการถดถอยและสามารถอธิบายความผันแปรของคุณภาพชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง ในภาพรวม (Y_{tot}) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.526 ซึ่งแสดงว่า ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการส่งต่อส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง ในภาพรวมและสามารถทำนายคุณภาพชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง ในภาพรวมได้ร้อยละ 52.60

โดยสามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้
สมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปของคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_{tot} = 1.10 + 0.31 (X_2) + 0.26 (X_1) + 0.16 (X_5)$$

สมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปของคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Z}_{tot} = 0.38 (Z_2) + 0.25 (Z_1) + 0.17 (Z_5)$$

ดังปรากฏในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง ในภาพรวม (Y_{tot})

(n = 170)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Regression	3	16.13	5.37	61.38*
Residual	166	14.54	0.08	
Total	169	30.68		
ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ	b	Beta	SE _b	T
ค่าคงที่	1.10		0.22	4.88*
การคัดกรองนักเรียน (X_2)	0.31	0.38	0.06	4.95*
การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (X_1)	0.26	0.25	0.08	3.15*
การส่งต่อ (X_5)	0.16	0.17	0.06	2.53*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

R = 0.72 R² = 0.526 SEE = 0.296

อภิปรายผล

การอภิปรายผล ผู้วิจัยสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการส่งต่อ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการป้องกันและแก้ปัญหา ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลางได้มีการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เป็นเพราะการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 หมวด 7 มาตรา 63 โรงเรียนและสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนวให้คำปรึกษา ฝึกอบรมแก่นักเรียน จากนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบาย เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรม ส่งเสริมพัฒนา ป้องกันและแก้ไข ปัญหา และการคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจึงส่งผลให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของจรรยาโลง ธนิกัญญา (2549: 82) ได้ศึกษาการประกันคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 พบว่าโดยภาพรวมมีระดับของผลที่เกิดจากการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับไชว์นันต์ มารุตวงศ์ (2547: 88) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ครูที่ปรึกษาทุกคนมีความเข้าใจในบทบาทและระบบปฏิบัติงานของครูที่ปรึกษา และเกิดความตระหนักในการที่จะช่วยแก้ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของนักเรียนโดยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมีความชัดเจน เป็นระบบ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ชัย साไพรวัลย์ (2547: 97) ซึ่งได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษา พบว่า การติดตามผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2. คุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสภาพแวดล้อม อยู่ในลำดับสูงสุด รองลงมา คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลางนั้น มีความเป็นอยู่ การดำเนินชีวิตเป็นที่พึงพอใจของนักเรียน ซึ่งเป็นองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต อันได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านสภาพสิ่งแวดล้อม โดยผ่านการรับรู้และการประเมินด้วยตนเองรวมทั้งหมด 4 ด้าน จึงส่งผลให้นักเรียน

มีการรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ว่ามีชีวิตอยู่อย่างอิสระ ไม่ถูกกักขัง มีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต การรับรู้ว่าได้อยู่ในสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ปราศจากมลพิษต่าง ๆ การคมนาคมสะดวก มีแหล่งประโยชน์ด้านการเงินสถานบริการทางสุขภาพ และสังคมสงเคราะห์ การรับรู้ว่ามีโอกาสที่จะได้รับข่าวสารหรือฝึกฝนทักษะต่าง ๆ และมีกิจกรรมในเวลาว่าง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปลุก พรหมรัตน์ (2545: 76) ที่ได้ทำการศึกษาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของอุไร จันทร์สว่าง (2542: 79) ที่ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งได้ผลว่าคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก

3. การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง เรียงตามลำดับอิทธิพลจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการส่งต่อเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยสามารถร่วมกันทำนายคุณภาพชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลางในภาพรวมได้ร้อยละ 52.60 ข้อค้นพบดังกล่าวสามารถนำมาอภิปรายผล เป็นรายด้านดังนี้

3.1 การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลางมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษามีการแยกประเภทนักเรียนเป็นกลุ่มปกติและกลุ่มที่มีปัญหา โดยใช้เกณฑ์ที่มีมาตรฐานในการคัดกรอง ซึ่งสอดคล้องกับมัลลิกา ศรีวิสุทธิ (2547: 67) พบว่าครูประจำชั้นส่วนใหญ่คัดกรองนักเรียนโดยใช้เกณฑ์การคัดกรอง คือ ผลการเรียนเฉลี่ย จำนวนครั้งในการขาดเรียน ปัญหาด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิต ปัญหาไม่ยอมไปโรงเรียน จำนวนครั้งในการมาโรงเรียนสาย การมีบทบาทหน้าที่ในโรงเรียน การแสดงออกด้านพฤติกรรม การใช้ยาเสพติด และการคบเพื่อนต่างเพศ การดำเนินการเหล่านี้ทำให้ครูประจำชั้นรู้จักนักเรียนเป็นอย่างดี สามารถทำให้ครูประจำชั้นส่วนใหญ่สามารถคัดกรอง หรือแบ่งกลุ่มนักเรียนในห้องของตนเองได้ สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2544: 15-18) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้ว อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ 2) กลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่เกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้ความช่วยเหลือป้องกันหรือแก้ไขปัญหามาตามแต่กรณี การจัดกลุ่มนักเรียนนี้มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหานั้นตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ปัญหา ซึ่งหากครูที่ปรึกษาไม่ได้คัดกรองนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มแล้ว ความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อการแก้ปัญหาของนักเรียนจะมีน้อยลง

มีผลต่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือ ซึ่งบางกรณีจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2547: 44) กล่าวว่า ผลการคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะไม่ทำให้นักเรียนรู้ว่าตนได้ถูกจัดกลุ่มอยู่ในกลุ่มเสี่ยง หรือมีปัญหา ซึ่งความแตกต่างจากกลุ่มปกติ โดยเฉพาะนักเรียนวัยรุ่นที่มีความไวต่อการรับรู้ แม้ว่านักเรียนจะรู้ตัวดีว่า ขณะนี้ตนเองมีพฤติกรรมอย่างไร หรือประสบปัญหาใดก็ตาม และเพื่อเป็นการป้องกันการล้อเลียนในหมู่เพื่อนนักเรียนอีกด้วย ดังนั้นครูที่ปรึกษาต้องเก็บผลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ

3.2 การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลางเป็นอันดับรองลงมา ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษามีการออกแบบสำรวจ สร้างเครื่องมือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการเก็บรวบรวมข้อมูล และมีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ ครูจัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาส่วนตัวของนักเรียน โดยการให้มีครูที่ปรึกษาแก่นักเรียนเบื้องต้น และครูจัดทำโครงการ/แผนงานต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อีกทั้งยังมีปรับปรุงข้อมูลนักเรียนรายบุคคลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2544: 37) กล่าวว่า ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้น ควรมีข้อมูลดังต่อไปนี้ 1) ระเบียบสะสม เป็นเครื่องมือในรูปแบบเอกสารเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้กรอกข้อมูลและครูที่ปรึกษานำข้อมูลเหล่านี้มาศึกษาพิจารณาทำความเข้าใจนักเรียนเป็นเบื้องต้น ระเบียบสะสมเป็นข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน จึงต้องเป็นความลับและเก็บไว้อย่างดีมิให้ผู้เกี่ยวข้อง และ 2) แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก เป็นเครื่องมือสำหรับคัดกรองนักเรียนด้านพฤติกรรม การปรับตัวที่มีผลเกี่ยวข้องกับสภาพจิตใจซึ่งจะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีแนวทางการพิจารณานักเรียน ด้านสุขภาพจิตมากขึ้น สอดคล้องกับเรื่องยศ อุตสาหกรรม (2546: 16) ได้กล่าวว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลต้องประกอบไปด้วยข้อมูลพื้นฐาน โดยครูที่ปรึกษาควรใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่ครอบคลุม ทั้งด้านสุขภาพและด้านความสามารถ ด้านสุขภาพ และด้านครอบครัว เครื่องมือที่สำคัญ คือ ระเบียบสะสม ซึ่งเป็นเครื่องมือในรูปแบบเอกสารเพื่อเก็บข้อมูลที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้กรอกข้อมูล และครูที่ปรึกษานำข้อมูลเหล่านั้นมาศึกษาพิจารณาทำความเข้าใจกับนักเรียนเบื้องต้น หากข้อมูลไม่เพียงพอหรือมีข้อสังเกตบางประการ ครูที่ปรึกษาควรหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสอบถามจากนักเรียนโดยตรง การสอบถามครูอื่น ๆ หรือเพื่อน ๆ ของนักเรียน การสังเกตพฤติกรรมอื่น ๆ ในห้องเรียน การสัมภาษณ์ และการเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นต้น รวมทั้งการใช้รูปแบบทดสอบต่าง ๆ หากที่ครูที่ปรึกษาสามารถดำเนินการได้

3.3 การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อ ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง ทั้งนี้เนื่องจากครูมีภาระงาน เวลา สถานที่ในการประสานงานส่งต่อนักเรียนกับหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างเป็นระบบ มีการดำเนินการแก้ไข

ปัญหานักเรียนเบื้องต้นก่อนดำเนินการส่งต่อนักเรียน มีการติดต่อประสานงานทั้งหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอกโรงเรียนในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2547: 51) กล่าวว่า การส่งต่อเป็นการป้องกันและการแก้ไขปัญหาของนักเรียน โดยครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา ตามกระบวนการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน ในกรณีที่ปัญหายากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน กรณีที่เด็กมีความสามารถหรือเด็กอัจฉริยะ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กด้อยโอกาสก็ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น สอดคล้องกับบัวเครือ โพธิ์ชัย (2548: 58) กล่าวว่าครูที่ปรึกษามีบทบาทในการช่วยเหลือนักเรียนในการแก้ไขปัญหา นักเรียนรวมทั้งประสานงานกับผู้ปกครองหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนในการช่วยเหลือนักเรียนต่อไป นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสมลักษณ์ พรหมมีเนตร และฉันทนา จันทร์บรรจง (2547: 54) ที่กล่าวว่า ครูที่ปรึกษาควรมีบทบาทในการช่วยเหลือและประสานงานกับครูอาจารย์อื่น ๆ ในการแก้ไขปัญหา นักเรียน รวมทั้งประสานงานกับผู้ปกครอง หน่วยงานภายในและภายนอกโรงเรียน และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2547: 25) กล่าวไว้ว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุมทุกเป้าหมายและบรรลุผลจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกสังคม ในการประสานงานและการสร้างความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน

สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้พบว่า ดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ไม่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง ทั้งนี้เนื่องจากครูไม่สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนได้อย่างทั่วถึง และไม่สามารถจัดกิจกรรม ที่ส่งเสริม และพัฒนานักเรียนที่ครอบคลุมนักเรียนทุกกลุ่ม เนื่องจากโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน นักเรียนมาจากหลายจังหวัดในเขตพื้นที่ให้บริการ การจัดการศึกษา มาจากต่างพื้นที่ ต่างวัฒนธรรม ต่างภาษา และมีพื้นฐานชีวิตครอบครัว ฐานะที่แตกต่างกัน ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่หลากหลายทั้งด้านบวกและด้านลบ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมายเมื่อมาอยู่ในโรงเรียนประจำ งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นการช่วยเหลือนักเรียนในการปรับตัวอยู่ร่วมกันกับเพื่อนในโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2547: 44) กล่าวถึง การส่งเสริมพัฒนานักเรียนว่าเป็นการจัดกิจกรรมสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนอยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยงมีปัญหา ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ใน

กลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือนักเรียนที่มีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนปกติ และมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวัง และสอดคล้องกับกรมสุขภาพจิต (2544: 29) ได้กล่าวว่าการส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนปกติและกลุ่มเสี่ยง ให้เป็นคนมีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ช่วยเป็นการป้องกันไม่ให้นักเรียนปกติและมีคุณภาพกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและเป็นการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลับมาเป็นนักเรียนปกติ

ส่วนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนยังไม่ให้ความสำคัญและความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรจนา สินที (2547: 87) พบว่า จำนวนนักเรียนมาก ทำให้ป้องกันและแก้ไขนักเรียนไม่ทั่วถึง ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา ขาดความรู้และทักษะในการให้คำปรึกษา แต่การป้องกันและแก้ไขปัญหาก็เป็นหนึ่งใน การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่สำคัญยิ่ง และสอดคล้องกับงานวิจัยของประเวช ตันติพิวัฒนสกุล (2555: <<http://...>>) ที่ได้กล่าวว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหานั้นต้องอาศัยหลายมุมมองและวิธีการที่หลากหลาย ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญในการดำเนินงานคือปัญหาระดับนโยบายและโครงสร้าง รวมถึงการขาดข้อมูล วัฒนธรรมของกลุ่มวัยรุ่น ประสบการณ์ของวิธีการ ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมของวัยรุ่นคือ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงศึกษาธิการ ลักษณะเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าการป้องกันและแก้ไขปัญหานั้น แม้จะไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน แต่ก็ยังเป็นปัจจัยส่งเสริมให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง ที่จะสามารถขับเคลื่อนไปได้จนงานบรรลุเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนและร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินให้ดียิ่งขึ้น

1.2 ครูแนะแนวในโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องของทั้งครูผู้สอน ครูประจำชั้น ครูการศึกษาพิเศษผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อกำหนดแนวทางและส่งเสริมการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาบทบาทของครูประจำชั้น ครูประจำวิชาและครูการศึกษาพิเศษ ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

สรุป

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง อยู่ระดับมาก ทั้งในภาพรวม และรายด้าน คุณภาพชีวิตของนักเรียน โรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง อยู่ระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้าน การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนโรงเรียนโสตศึกษาในภาคกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการส่งต่อ โดยร่วมกันทำนายนได้ร้อยละ 52.60

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2544). การประกันคุณภาพระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน **สังกัดกรมสามัญศึกษาฉบับผู้บริหาร**. กรุงเทพมหานคร: การศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). **ภาวะสังคมไทย ไตรมาส 3 ปี 2555**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- จรรโลง ธนภัญญา. (2549). **การศึกษาประกันคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ไชวันันต์ มารุตวงศ์. (2547). **การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณรงค์ชัย สาไพรวลัย. (2547). **การติดตามผลการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมหาพิชัยพิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- บัวเครือ โพธิ์ชัย. (2548). **ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประเวช ตันติพิพัฒน์สกุล. (2555). พฤติกรรมกับปัญหาเอดส์. <<http://epid.moph.go.th>> (7 กรกฎาคม).
- ปลุก พรหมรัตน์. (2545). **คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มัลลิกา ศรีวิสุทธิ. (2547). **การศึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการโครงการสวัสดิการสังคม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รจนา สีนที. (2547). **สภาพการปฏิบัติตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารและครูในโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เรืองยศ อุดรศาสตร์. (2546). **การศึกษาดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยม จังหวัดขอนแก่น.** วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมลักษณ์ พรหมมีเนตร และฉันทนา จันทร์บรรจง. (2547, ธันวาคม). ระเบียบการบริหารงานที่ปรึกษานักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วารสารมหาวิทยาลัย, 12 (1), 47-61.**
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2547). **ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสำหรับงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2544). **แนวทางการบริหารและจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- สุเทพ สุวีรางกูร. (2551). **ปัญหาสังคม.** กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- สุวิมล ตีรภานันท์. (2551). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 7).** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุไร จันทร์สว่าง. (2542). **การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.